

Izjava udeležencev IV. foruma za dialog med vero in kulturo

V Lovranu pri Opatiji je v organizaciji Medškofijskega odbora za kulturo (MOK) v petek in soboto, 4. in 5. aprila 2008, potekal IV. forum za dialog med vero in kulturo z naslovom Resnica vas bo osvobodila (Jn 8,32) – Škof dr. Gregorij Rožman in njegov čas.

Udeleženci so ob zaključku foruma sprejeli naslednjo izjavo:

Pooblaščen generalni vikar Anton Vovk, poznejši ljubljanski nadškof, je v pastirskem pismu duhovnikom za novo leto 1946 zapisal:

»Strašne so rane, ki jih je zadajal sovražnik med štiriletno okupacijo našemu narodu in naši domovini. Njegov najhujši zločin pa je ta, da se mu je posrečilo razdvojiti naš narod in nahujskati brata zoper brata. Nedvomno je, da je tudi ta del naroda, izvzemši redke posameznike, mrzil fašističnega zavojevalca in se mu nameraval ob ugodnem trenutku upreti s silo, a dejansko se je le dal zapeljati v boj proti onemu delu, ki je takoj v začetku prešel v oboroženo akcijo. Z izrabljanjem verskega prepričanja, ki je bilo v naši preteklosti preveč povezano s politično-strankarsko opredelitvijo, je pritegnil okupator en del naroda s precejšnjim številom duhovnikov tako, da ga je vodil v boj proti drugemu delu, ki si je takoj v začetku okupacije zastavil nalogo boriti se do kraja proti okupatorju, osvoboditi našo domovino in prispevati znaten delež k velikanskemu naporu zaveznikov, da se stre fašistično nasilje med narodi Evrope in vsega sveta. Kot je pokazalo ravnanje katoličanov in njihov z nekatoličani združen odpor proti fašističnemu zavojevalcu v drugih deželah, je bila v tem primeru neosnovana razlaga

papeževih besed, na katere so se pri nas sklicevali zagovorniki tega početja. Nepopisno gorje in strašno sovraštvo sta rodila tudi ovajanje svojih nasprotnikov okupatorju, ki je s posmehom in zlobnim veseljem pošiljal naše rojake v ječe in taborišča in na morišča. Ostro obsodbo zasluži – da nekrščansko postopanje, da so nazadnje tudi naši rojaki v imenu obrambe vere morili brez sodnega postopka in brez zadnje verske tolažbe vse povprek tiste, ki so jim bili ovađeni kot pripadniki osvobodilnega gibanja. Kristjani ne smejo tako ravnati niti v času najhujšega preganjanja vere. Žal so tudi nekateri duhovniki v neki napačni, slepi gorečnosti izgubili pravi krščanski čut in so – ne le da niso nastopili proti takemu postopanju in svarili pred njim – celo opravičevali, če ne še bodrili so k takemu delu in se ga udeleževali. Ni jih vodilo potrpežljivo in vztrajno zaupanje v Božjo previdnost, ampak bolj predrzna misel, kot da je predvsem od njihovega lastnega posvetnega in s strankarskim mišljenjem prepojenega prizadevanja odvisna ohranitev in rast Božjega kraljestva med našim ljudstvom. Ljubezna, prva krščanska krepost, ki ne pozna mej (proximorum caritas limitum ignara – Pij XII.) se je sprevrgla v sovraštvo in posnemanje metod nevernikov. Nismo sodniki nad subjektivno vestjo posameznika in voditeljev tega početja – Bog je sodnik; lahko pa danes vsakdo vidi, kako je bilo vse to početje usodno zgrešeno in kako kruto se je ta nenaravna, protinarodna, neiskrena in nemoralna zveza maščevala in koliko nepreglednega gorja je prizadejala tudi premnogim nedolžnim udom našega naroda. Ko se tega zdaj, ob koncu leta, z bridkostjo spominjamo in obžalujemo, ne bomo nehali prositi Kneza miru, naj z močjo svoje

milosti razsvetljuje in usmerja naše misli in naša srca, da bodo pripravljena s ponižnim priznanjem svojih napak in z vsem naporom svojih misli, nesebično in požrtvovalno služiti svojemu narodu in svoji domovini. Ne bomo nehali prositi, naj On, ki ima človeška srca v svoji oblasti in pomirja njegove viharje, kakor je pomiril vihar na morju, umiri in ublaži strastno hlepenje po maščevanju ter navdahne misli velikodušnosti, kar je posebna odlika zmagovalca in znak v trpljenju preizkušene in očiščenega plemenitega človeka. Ta pretresljivi dokument razkriva tragiko slovenske medvojnne zgodovine in njeno zapletenost. Udeleženci IV. foruma za dialog med vero in kulturo z naslovom Škof Gregorij Rožman in njegov čas smo v razmislekih o tem času ob vsej različnosti gledanja na zgodovino in njeno vrednotenje prišli do soglasja, da je danes treba spoštljivo ohranjati zavest o tej tragičnosti in kompleksnosti, ki ne dovoljuje nikakršne ideološke instrumentalizacije škofa Rožmana o medvojnem dogajanju.

Predavatelj – dr. Gorazd Kocijančič, dr. Spomenka Hribar, dr. M. France Dolinar, dr. Stane Granda – in še podpisli 27 drugih udeležencev: dr. Matjaža Ambrožiča, Lucijana Bratuša, mag. Matjaža Črnivca, dr. Jožeta Dežmana, dr. Tamare Griesser - Pečar, dr. Tineta Hribarja, dr. Ljubice Kač, Francija Keka, dr. Branka Kluna, Milana Knepa, Katarine Kocijančič, dr. Nike Kocijančič - Pokorn, s. Jasne Kogoj OSU, p. mag. Silvina Krajnca OFM, Mete Kušar, Ženja Leiler - Kos, dr. Mateje Pevec - Rozman, dr. Marka Pokorna, dr. Janka Prunka, Alenke Puhar, Pavleta Raka, Karmen Smodiš, Mateje Komel - Snoj, dr. Vida Snoja, dr. Igorja Škamperleta, dr. Rozine Šventa in s. Simone Zabukovec OSU.